Учѣте ся брати мои Думайте читайте

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля“ Шевченко.

И чужому научайтесь Свого не цурайтесь.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Рôкъ III. Шамокінъ, Па. Четвергъ 17-го Жовтня 1895. Число 32

Вôдъ Редакціи.

Щобъ наша „Свобода“ стала интересною для всѣхъ Русинôвъ-Американцѣвъ, то потреба, щобъ нашй Братя зô всѣхъ плейзôвъ подавали намъ точнй и правдивй вѣсти, якъ найчастѣйше. Найважнѣйше, то вѣсть про те, якъ робота йде, яка платня, кôлько треба робôтникôвъ новыхъ, кôлько есть въ тôмъ, або въ тôмъ плейзѣ нашихъ Русинôвъ? Кôлько есть Братствъ, кôлько членôвъ; коли мітінґи вôдбуваютъ ся, що радять на мітінґахъ; якй порядки въ рускôй громадѣ — хто зôставъ скалѣченый въ фабрицѣ и т. д. Все то можуть намъ нашй письменнй Братя списати — або головнѣйше и телеґрафічно донести, а мы за телеґрафъ заплатимо на мѣсцю.

Редакція.

Шамокінъ 17. жовтня

Черезъ нашу байдужнôсть мы ще позаду.

Наколи порôвнаемо народне почуте, патріотизмъ и той запалъ и охоту наслѣдовати другихъ въ тôмъ що добре и хосенне нашихъ братôвъ въ початкахъ рускои еміграціи тутъ въ Америцѣ зъ нынѣшною добою, яку переживаемо, то справдѣ, що соромно й сказати: що мы замѣсть йти въ передъ, за прикладомъ рака, посунулись далеко въ задъ. Рускй емігранты, котрй пôзнѣйше прійшли до Америки — маючи уже тутъ, чи свата, чи брата, не повѣрилибъ, якъ то тяжко приходилось бѣдовати Русинови тутъ въ першихъ початкахъ. Я наслухавъ ся досыть зъ оповѣданя першихъ рускихъ еміграптôвъ сумныхъ пригодъ и волося на головѣ стае якъ страшно знущались айриши и инчй народы надъ бѣдными рускими тулачами. Колись, правда, йшла робота сто разъ лучше якъ днесь, але дôстатись до якои будь роботы — было для нашихъ людей вельми трудно, бо чужй и захланнй не допускали працьовитого и на все терплячого Русина.

Нѣмъ Русинъ, пріѣхавши до Америки допытавъ ся, во время оно, про своихъ краянôвъ, мусѣвъ искусити всяку нужду и бѣду, холодъ и голодъ, а часто и житемъ переплативъ и до днесь въ незнанôмъ мѣсци, въ лѣснôй ярузѣ спочивае его тѣло накрыте упавшою згнилою деревиною. Неразъ купка рускихъ еміґрантôвъ, дôзнавшись, що живуть Русины въ Шенандоа або въ Пітсбургу, зъ кастелгарды наслѣпо пускали ся въ далеку дорогу пѣшкомъ, бо маючи по кôлька феникôвъ въ кишенѣ, дорожили, наче міліонами и ховали сей послѣдный грôшь на кусокъ хлѣба, щобъ въ далекôй и незнанôй дорозѣ, мѣжь чужими людьми та въ не своимъ краю зъ голоду передъ часомъ не прійшлось бѣдолахамъ умерати. Черезъ ясный божій день ховались, наче розбôйники по лѣсахъ, бо сли де кто здыбавъ ихъ на битôмъ шляху въ подранôй гунцѣ, въ чорнôй полатанôй сорочцѣ, зъ запавшими зъ голоду очима, невмытыхъ, зъ довгими кудлами — то втѣкавъ съ переляку, або стрѣлявъ, якъ до дикихъ индиянôвъ.

Насе Русинъ не зважавъ и уповаючи на Бога, въ однôмъ згнилôмъ качанѣ кокурудзы, або въ кавалку сплѣснѣлого хлѣба, що деякій фармеръ выкинувъ, сотками миль ишли по лѣсахъ, дебрахъ, драпаючись по скалахъ, перескакуючи потоки, нѣмъ дôйшли до своихъ людей, котрй ихъ умыли, прибрали, нагодовали и о роботу постарались. Такъ, якъ тотй першй христіяне за панованя поганьскихъ царѣвъ и ихъ намѣстникôвъ въ безпрерывнôмъ страху и трепетѣ проводили свое житє, крыючись по катакомбахъ, непевнй о свое майно и о житє своихъ дѣтей, такъ само и нашй братя въ першихъ початкахъ рускои еміграціи не могли бути спокôйнй, анѣ на хвильку о свое житє. Одинъ або двохъ Русинôвъ не могли були показати ся на улицю; идучи до роботы або вертаючи въ ней — густо часто нападали на нихъ чужоземцѣ и били камѣнемъ. Но руска терпеливôсть усе перемогла, Русинъ, уповаючи на Бога, усе переносивъ безъ нарѣканя и крѣпивъ ся надѣею на кращу будучнôсть.

Але помимо тыхъ тяжкихъ часôвъ, помимо тыхъ невзгодинъ въ якихъ жили Русины въ першихъ початкахъ рускoй еміграціи, помимо той непевности житя, яка имъ що дня грозила, все таки нашй братя лучили ся до громадки, сходили ся одинъ до другого на раду, обговорювали о своей бѣдѣ и нуждѣ, радили надъ тымъ, якъ бы то зарадити злому. Мѣжь ними и панoвала свята христіяньска любовь, они вели тверезе житє, по недѣлямъ сходили ся на спôльну молитву и той, кто знавъ читати на книжцѣ — вôдчитувавъ молитвы або акафистъ и такъ проводили святу недѣлю.

(Дальше буде).

По выборахъ въ Галичинѣ.

Середъ найбôльшого терроризму, середъ крайнои деморалізаціи переведено выборы въ Галичинѣ зъ меншихъ посѣлостей — значить: хлопы выбрали своихъ заступникôвъ, речникôвъ свои нужды и горя тяжкого. Чи справдѣ выбрали хлопы своихъ пославъ? Дежь тамъ! Выбрали старосты за помочію баґнетôвъ, дреглѣвъ и ковбасъ. Нынѣ стоимо вже передъ довершенымъ фактомъ и хочемо нашимъ Братямъ, котрыхъ займае доля бѣднои батькôвщины, подати лісту заступникôвъ селяньства въ Галичинѣ. Интересы хлопôвъ будуть заступати: ґрафы, дѣдичѣ, урядники, адвокаты, священники и хлопы. — Изъ зôставленя видно, що заступленй ту майже всѣ верствы суспôльности. Однакожь, якъ знаемо були се выборы зъ меншои посѣлости, то щожь тамъ панамъ ґрафамъ и дѣдичамъ робити, коли они маютъ своихъ заступникôвъ. Урядники и адвокаты, кобы они щирй люде, кобы у нихъ совѣсть, а то зъ волѣ ряду и зъ ласки панôвъ выбранй, будуть и въ ту волю и въ ту ласку трубѣти. Священники пôйдуть тою дорогою, яку имъ вскаже рядъ и ихъ власти духовнй. Лишаєть ся маленьке число хлопôвъ. Головою муръ не розôбешь! Хотьбы они були и спосôбнй до парляментарнои роботы, то всежь кôлька голосôвъ хлопскихъ, супротивъ великои бôльшости панôвъ, буде голосомъ вопіющого въ пустини. — Пôйде своимъ ладомъ робота галицка, та гидка робота, котра нагнала на бѣдну Галичину що рôчну холеру, тифусъ голодовый и выкликала масову еміґрацію до Бразиліи.

Такъ представляе ся загальный результатъ выборôвъ до сойму галицкого. Якжежь выглядае результатъ выборôвъ зъ точки національнои, рускои. Ажь 14 послôвъ рускихъ (?) мае Галичина. Фатальне число. А еще фатальнѣйшй одиницѣ, що складаютъ ся на ту суму. Комітетъ Барвѣньского вôдогравъ при теперѣшныхъ выборахъ страшно подлу ролю. На коменду комітету шляхоцко-польского, и за помочію баґнетôвъ жандарскихъ выйшли слѣдуючй послы: Барвѣньскій, Вахнянинъ, Охримовичь, О. Мандичевскій, О. Небыловець, О. Гаморакъ, а здае ся, що и Д-ръ Савчакъ тай Кульчицкій, Сов. Т. Заячкôвскій, Д-ръ Окуневскій и селянинъ Новаковскій выйшли пробоемъ. А двохъ хрунѣвъ: Винничукъ и Остапчукъ суть креатурами паньскими. Радуй ся Русе, маешь своихъ гôдныхъ заступникôвъ народу. Мы цѣкавй лише, якъ буде зъ рускимъ клюбомъ? Чи удасть ся Барвѣньскому злѣпити въ одну цѣлôсть тй рôжнороднй елементы. На каждôй спосôбъ не можливо подумати, щобъ пр. Окуневскій и Охримовичь згодились на вспôльну програму, або Заячкôвскій и Вахнянинъ, або Новаковскій и Винничукъ. Якъ стане ся побачимо. Насъ впрочѣмъ тотй справы такъ безпосередно не займаютъ. Мы лишь хочемо нашихъ Русинôвъ Американцѣвъ, бодай въ головныхъ нарысахъ познакомлювати зъ головнѣйшими подѣями въ Галичинѣ, щобъ они вертаючи колись на батькôвщину змогли оріентовати ся. Годѣ намъ не згануть про одну велику силу, яку придбали нашй Русины при теперѣшныхъ выборахъ. Мы маемо на думцѣ сов. Т. Заячковского. Характеръ чистый якъ слеза, правникъ знаменитый, приятель народа найщирѣйшій. Се родный сынъ свого великого батька бл. п. О. Йосифа Заячкôвского зъ Лопянки.

Сегорôчнй выборы въ Галичинѣ подали доказы, що нарôдъ просвѣтно и політично дуже поступивъ. Найлѣпшимъ доказомъ були выборы въ Жидачевѣ, въ Срыю и въ Калуши. Певно, що годѣ устоятись противъ ґверôвъ и нечуваныхъ надужить власти, не практикованои въ цивілізованôмъ свѣтѣ, але се нѣякъ неможь уважати за програне. Противно се можь уважати за выграну, бо нарôдъ розбудженый и свѣдомый свого достоинства съ тымъ бôльшою вервою возьме ся до дѣла и прійде часъ, що пробоемъ на пробôй стане за своихъ людей, якъ Романчуки, Олесницкй, Давидяки и другй. Дожиемо кровавыхъ часôвъ, навѣть и въ Галичинѣ!

SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin str; Shamokin, Pa. of each week by the Svoboda Publishing Co.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...$ 10.00
„ „Six months. „ 6.00

All comunications should be addressed to:
„Svoboda“ Printing Office
144 S. Franklin, str,
Shamokin, Pa.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю....... 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To "Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Shamokin, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячѝ приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.
P. O. Box. 599.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Страшна катастрофа притрафила ся дня 5 с. м. въ фабрицѣ електричной въ Гобокенъ N. Y. О годинѣ 3½ рано 6 машинѣстôвъ занятыхъ въ фабрицѣ, заувважали незвычайне трясене ся цѣлого будынку. То 150.000 фунтôвъ тяжке велике колесо розгôнне, порушаюче цѣлу машинерію до выробу електрики, обертало ся такъ скоро, що цѣла будôвля дрожала. — Поки еще машинѣсты могли утечи, колесо пукло съ великимъ гукомъ, кусники колеса подѣравили 12 цалевый муръ будôвлѣ, мовъ кулѣ арматнѝ. — Кôлька тонъ тяжкій кусникъ колеса зôставъ киненый на 100 ярдôвъ, и еслибы не та обставина, що пробиваютъ муръ будôвлѣ натрафивъ на желѣзну шину споюючу муръ. и тымъ не ослабивъ своей силы, бувъ бы знищивъ сусѣднѝ домы. Наслѣдки сего взрыву колеса були, що оденъ робôтникъ зôставъ на мѣсци убитый, кôлькохъ тяжко раненыхъ, а цѣла будôвля розвалена.

Вывôзъ пшеницѣ (въ тôмъ и мука пшенична) зъ портôвъ Спол. Державъ выносивъ въ минувшôмъ тыждни 2.244.000 бушлѣвъ, а въ передминувшôмъ тыждни вывезено 2.613.000 бушлѣвъ. Въ тôмъ самôмъ тыждни въ р. 1894 вывезено 3.317.000, а въ тôмъ самôмъ тыждни два роки тому 2. 862.000; три роки тому 3. 625.000 бушлѣвъ. Зъ того видно, що вывôзъ пшеницѣ въ тôмъ роцѣ дуже ослабъ. Въ минувшôмъ тыждни збанкротовало въ цѣлыхъ Спол. Державахъ высше 263 фірмъ. а въ попереднôмъ тыждни 245 фірмъ. Въ тôмъ самôмъ тыждни збанкротовало минувшого року 238 фірмъ.

Майно Сполуч. Державъ.

Цѣкавѝ числа, подае статистикъ Mulhal въ North American Review, котрѝ подають образъ економічного стану Спол. Державъ. Зъ тыхъ даныхъ видно, що на кождого Американця выпадае пересѣчно два разы бôльшій маетокъ, нѣжь на Нѣмця, або на Француза. На кождого хлѣбороба, а Спол. Державы мають ихъ 4,565.000 припадае пересѣчно $3.500. — Вôдъ р. 1860 повстало 2,520.000 новыхъ посѣлостей сельскихъ, обнимаючи 195,000,000 акрôвъ управного поля. По при тôмъ выдайнôсть есть три разы такъ велика, якъ въ Англии, чотыры разы такъ велика, якъ въ Франціи, пять разôвъ, якъ въ Нѣмеччинѣ, а 6 разôвъ, якъ въ Австріи; такъ, що рôльникъ Американьскій, зъ меншимъ накладомъ працѣ, при помочи технічныхъ помôчныхъ средствъ, продукуе хлѣбъ для 250 людей, тымчасомъ рôльникъ Европейскій есть въ станѣ выживити тôлько 30—50 людей.

Дня 11. с. м. вечеромъ о год. 9 приключило ся страшне нещасте въ леярни желѣза фѣрмы „Cleveland Rolling.“ Чотырохъ робôтникôвъ згинуло на мѣсци, а семохъ тяжкѝ раны вôднесли. Въ часѣ, коли робôтники були найбôльше занятѝ, леарня, найбôльшій будынокъ фабричный, завалила ся зъ нечуванымъ гукомъ, похороняючи въ своихъ завалинахъ 11 своихъ робôтникôвъ.

Чотырохъ зъ нихъ выдобули пôзнѣйше неживыхъ, а семохъ знову покалѣчено такъ страшно, що жаденъ зъ нихъ не може промовити нѣ слова.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Холера.

Урядово доносять: Дня 27. вересня занедужала въ Тернополи на холеру одна особа, одна подужала зъ попередно выказаныхъ а остае въ лѣченю пять осôбъ. Въ Островѣ, пов. Тернопôльского занедужали три особы; въ Буцневѣ зъ попередно выказаныхъ одна померла, остае въ лѣченю такожь двѣ особы. Въ Стояновѣ, пов. камѣнецкого, лучили ся послѣдными днями, крôмъ одного случаю вже оголошеного, ще два случаѣ смерти а въ деектахъ одной особы сконстатовано знову заразины холеры. Тожь доси були въ Стояновѣ трѝ случаѣ смертѝ въ наслѣдокъ холеры.

Читаемо въ краевой газетѣ таке про жидôвъ:

Въ однôмъ пôдбескидскôмъ селѣ служить громадѣ уже вôдъ довшого часу пѣвець церковный также и яко писарь. Съ тымъ пѣвцемъ церковнымъ яко съ писаремъ мавъ частѝ сношеня мѣстный арендарь, Лейба, а се длятого, що умѣвъ писати тôлько по жидôвски, то съ письмами нѣмецкими, рускими и польскими мусѣвъ удаватись до писаря. Одного лѣта въ предновинки потребовавъ пѣвець церк. купити пшеницѣ на хлѣбъ. Пшеницю мавъ на продажь Лейба. Пôшовъ дякъ до Лейбы и попросивъ его въ свѣтлицю на довѣрочне слово. „Лейбо!“ — сказавъ дякъ. „Я неразъ послуживъ тобѣ щиро въ потребѣ, а коли днесь дѣло менѣ до тебе, пощируй ты менѣ хотя разъ.“ — „Чого вамъ треба? Я готовъ вамъ, пане реентый, послужити“, сказавъ мягко Лейба. „Продай менѣ 2 метры пшеницѣ, однако безъ торгу и по нашôй знакомости. Скажи менѣ по своей жидôвской совѣсти скôлько тебе метръ пшеницѣ стоить, а я кину тобѣ по 20 кр. заробку и буде дѣло скôнчене.“ — На то предложене дяка прицмокнувъ Лейба и заговоривъ шепотомъ: „Я бы вамъ, пане реентый, щиро радивъ николи на жидôвску совѣсть не числити, бо у жидôвъ дивне жите и дивна совѣсть. Поуважайте лишь якъ стало ся на пр. съ тою пшеницею, котрой я недавно изъ за Бескида привѣзъ 30 метрôвъ. Почисливши всѣ выдатки путевѝ стоявъ мене передъ трема недѣлями метръ пшеницѣ по 6 зр. 40 кр. Опôсля надарявся менѣ добрый интересъ при будôвлѣ моста на „трактѣ.“ Щобы не мати перешкоды въ новôмъ интересѣ, продавъ я пшеницю моей женѣ, щобы она сама ю собѣ продавала и собѣ що заробила. Жена дала менѣ на кождôмъ метрѣ заробити 30 кр. Минувшого тыждня, якъ знаете, показало ся менѣ, що будова моста не для мене; взявъ той интересъ на себе Абрамко. Щобы не жити безъ интересу и видячи, що жена еще ничь изъ пшеницѣ не продала, вôдкупивъ я вôдъ неи опять пшеницю и давъ ей заробити на каждôмъ метрѣ опять по 30 кр. Изъ того всего выходить, що сегодня стоить мене метръ пшеницѣ по 7 зр. Такъ иде интересъ на совѣсть жидôвску, пане реентый. А если вы добровôльно даете менѣ заробити на метрѣ по 10 кр. то уже пущу вамъ по совѣсти моей два метры за 14 зр. 40 кр. и то за готовѝ грошѣ. — Стережѣть ся люде жидôвской совѣсти!

ВСЯЧИНА.

Призначене чоловѣка.

Одинъ капитанъ прускій выдавъ сими днями „Инструкцію для одноречныхъ охотникôвъ“, въ котрôй цѣлкомъ серіозно поясняе высоке призначене чоловѣка. Пôдъ надписомъ „Цѣль нашого тѣла“ такъ вôнъ говоритъ: 1) Голова есть то наростокъ повысше плечей, который служить до выгôднѣйшого ношеня чака и также до того, щобы обойчикъ лучше на шіи державъ ся. 2) Очи суть то кулистѝ тѣла; ихъ призначенемъ есть, дивити ся на старшину и также пильно уважати, щобы за богато пороху не насыпати до панôвки. 3) Руки подôбнѝ суть до галузокъ дерева; они служать до витаня настоятелѣвъ. а найбôльше до того, щобы було чимъ выповнити рукавы мундура. 4) Нôсъ есть серединою лиця и пôсля него найлучше пôзнаемо, якъ держати чако на головѣ. „Носомъ“ называемо также кожду нагану одержану вôдъ старшины. 5) Уши суть то мышлеватѝ наросты; они передовсѣмъ потрѣбнѝ молодымъ рекрутамъ, котрѝ не уважають при муштрѣ. 6) Ноги призначенѝ до маршу, а ихъ постава повинна бути така, щобы они зъ осею землѣ творили кутъ прямый.“ Капитанъ кôнчить свою инструкцію быстроумною замѣткою, що безъ нôгъ жовнѣръ навѣть ходити не мôгбы!

Пожаръ на корабли.

На покладѣ корабля „Іона“, котрый плывъ зъ Leith до Лондону, выбухъ пожаръ. Пять пань, осьмо лѣтна дѣвчинка и шафарка корабля, пострадали житє. Огонь, що повставъ правдоподôбно въ покою, де находились лямпы, сусѣдуючôмъ зъ каютами, шалѣвъ зъ такою силою, що черезъ три годины ляли неустанно воду, нѣмъ змогли огонь угасити, а кораблеви грозила неминуча погибель. Жовнѣры корабельнѝ допомагали хоробро капѣтанови Thompson, котрый, завдяки своей зимнôй крови и притомности, уратовавъ корабель. Зъ 16 пасажерокъ дамскои каюты, сѣмъ пань тôлько и двѣ дѣвчинки, на пôвъ убранѝ, уратовались. Нôчь була цѣлкомъ темна, а море спокôйне; на щасте не було також вѣтру, бо инакше бувбы певно корабель затопивъ ся.

ПОДЯКА.

Симъ письмомъ посвѣдчаю, що суму $250.00, вôдъ Юрія Хиляка, яко касіера „Союза“ вôдобравемъ — за що искренну подяку складаю. Сума тая позôстала мнѣ выплачена яко посмертне по моей женѣ Меляніи Гамбаль.

Прошу завôзвати, щобы всѣ вступували до „Союза“, а кождый буде завдячати що въ бѣдѣ достане запомогу и то добру.

Также дякую Братству св. Іоанна Крестителя въ Олифантъ, що потрудило ся брати участь въ похоронѣ моей жѣнки и потѣшило въ смутку. Дякую и всѣмъ урядникамъ „Союза“, дай Боже, щобы не було Русина не належачого до „Союза“.

Грошѣ одобралемъ дня 7-го октобра 1895, въ сумѣ $250.00.

Яковъ Гамбалъ

при свѣдкахъ:
Симеонъ Федоровскій
Иванъ Сенько
Петро Креницкій.

Американьскій докторъ.

Величавый титулъ, а ще величавѣйшій надпись надъ дверима — золотыми, великими лѣтерами на синѣмъ тлѣ выписано: „Докторъ медицины, испытованый хірургъ и знаменитый дентистъ“ — скôлько мае значѣня сей прекрасный титулъ! Певно чоловѣкъ глубоко ученый! Однакъ на дѣлѣ такъ рѣчь ся мае: чимъ бôльше крику, тымъ бôльше глупоты, чимъ менше крику, тымъ бôльше науки — и не тôлько ту славну пропорцію можна приноровити до американьскихъ докторôвъ; она здаласьбы и для нашихъ галицкихъ патріотникôвъ. Але цуръ имъ, я про нашихъ славныхъ американьскихъ докторôвъ хтѣвъ заговорити.

Въ Ню Йорку есть міліоны аптикъ тай міліоны докторôвъ. Але рôжныхъ докторôвъ подибете тамъ. Суть такій, що кôнчили універзитетъ въ Европѣ, але ихъ годѣ вышукати, бо они не маютъ золотокованыхъ написôвъ на дверехъ, тай и часу не маютъ, бо уганяютъ ся по улицяхъ, вôдъ дому до дому, маючи велику практику.

Зовсѣмъ иншій рôдъ людей становлять чисго американьскій докторы. Ихъ така велика сила въ Ню Йорку, що можнабы ними цѣлый повѣтъ заселити, еслибы хто не боявъ ся, що сей рôдъ скоро вымре, еслибъ они були змушеній себе самыхъ лѣчити. Отсе власне съ тою громадою маемо нынѣ до дѣла, але не зъ вынимками. Не станемо мы говорити про дѣйсныхъ докторôвъ, котрыхъ вже и Американьскій універзитеты велику силу выдали, але про ту цѣлу череду сынôвъ Ескуляпа, що о штуцѣ свого вôтчима понятія не маютъ. А ихъ така велика сила не тôлько въ Ню Йорку, але и по цѣлой Америцѣ, бо и найменьше мѣсточко мае ихъ бôльше, якъ здоровыхъ людей въ мѣстѣ.

Подивино ся тôлько на пана Доктора! — якъ побачишь его на улици то навѣть пса свого не повѣривбы ты ему до кураціи, а не тôлько людину. Але щожь, въ Америцѣ штука лѣкарска належить до „штукъ свобôдныхъ“ — кождому вôльно моцювати ся съ тою штукою. Прецѣ досыть людей наплывае рôкъ рôчно до Америки — умирати можуть, бо аґенты спровадять всейчасъ знов спору пачку.

Вôнъ въ Европѣ не тôлько не бувъ докторомъ, але навѣть не бувъ простымъ цирульикомъ, що-то за 4 кр. кровь пускае. Нѣ! Вôнъ бувъ челядниколъ пекарскимъ, або шевскимъ, або толярскимъ, або еще чимъ тамъ иншимъ, тôлько нѣколи не докторомъ; впрочѣмъ може канцелярію переписувавъ де въ судѣ, або бувъ собѣ паномъ професоромъ такимъ, що мае 10 риньскихъ на рôкъ, а ѣсти по черзѣ носять. Досыть що не бувъ докторомъ.

Якимъ способомъ приплывъ до Америки — ну певно, що на шифѣ, але властиво хтѣвъ я сказати, яка причина спонукала его опустити такъ важне становиско, то хиба Богъ его знае. Вôнъ каже, що політичный мученикъ — най буде, що вôнъ політичный мученикъ, менѣ до того ничого. Досыть, що вôнъ теперь докторъ медицины и хирургъ и зубы рве знаменито, але не за дармо, якъ то колись робивъ въ Жовквѣ Д-ръ Невестюкъ.

Зъ испытами вôнъ легенько справивъ ся, бо нѣякихъ въ житю не робивъ. Дипльомъ докторскій такожь легко придбавъ -- не богато то коштуе, а ще при титулѣ докторъ, мôгъ собѣ поставити другій титулъ: „професоръ“. Въ Америцѣ вôльно кождому называти себе якъ хоче. Навѣть вôльно у насъ дати собѣ надруковати тікеты и выписати: N. N. зъ волѣ народу посолъ на соймъ галицкій, або N. N. дзеканъ того, а того деканату и пр. Въ Америцѣ воля безкрая.

Нашъ докторъ вôдъ разу не бере ся за практику — вôнъ лишае собѣ ще трошки часу на науку. Перша лекція зъ наукъ природничихъ, то оголошене по ґазетахъ, що такій, а такій докторъ осѣвъ въ тôмъ мѣсци и вôдъ разу кождого выкорує, хто зобовяже ся дати $5 и т. д. и т. д.

Але що ту зробити зъ рецептамк, годѣ прецѣ вымагати, щобъ півець умѣвъ написати рецепту. Навчивъ ся бѣдачиско зъ великою бѣдою выписати рецепту на тифусъ, тай тою самѣсенькою рецептою и зубы коруе. Лучить ся неразъ, що здыблеть ся нашь докторъ зъ дѣйснымъ лѣкаремъ; въ такôмъ случаю копне нашого любого доктора, сынъ Ескуляпа ногою, що ажь дверѣ самй отворять ся! Але якъ вôнъ самъ оденъ помѣжь профанами — тогды робить вôнъ таку мѣну, якъ-бы найменше зъ десять лѣтъ пересидѣвъ на універзитетѣ въ Вѣдни, або въ Baltimore.

Однакъ не треба думати, що всѣ тотй докторы були колись челядниками пекарскими, або ковальскими; нѣ — противно: велика часть зъ нихъ се бувшй голярѣ.

Возьный судовый певно, що не есть судія, але вôнъ всежь и воду носить до канцеляріи, та все таки досыть о судію отирае ся. Чижь зъ голяромъ не та сама исторія! Иншій зубъ вырве, кровь пустить, плястромъ рану залѣпить. Чижь се не докторска робота? Прійшовъ голярь до Америки, розглянувъ ся троха, тай думае собѣ: чи голярь, чи докторъ, що лѣпше? Ремесло голярске и низке и не поплатне. Буду докторомъ. Сказавъ -- вчинивъ. И ставъ докторомъ.

Тай и не тяжко прійшло ему се. Вôнъ прецѣ бувъ на універзитетѣ — студентôвъ голивъ, бо близько мавъ „барбѣрню“ коло універзитету. Вôнъ часто згадуе про того, або про того студента медицины, якъ про свого товарища, божь вôнъ прецѣ неразъ гульдена дôставъ, яко трінкґельдъ — годѣ не памятати.

Medicinae Doctor, Surgeon and Dentist. — Отсе его титулъ и конець. На цѣлу губу и на цѣлй дверѣ титулъ, а въ газетахъ на локоть анонсъ тай ще остережене, каже: стережѣть ся люде передъ тыми шарлятанами, що нѣгде жадныхъ наукъ не кôнчили — я, каже, одинокій докторъ на цѣлу околицю, що скôнчивъ студіи на нѣмецкôмъ універзитетѣ въ Jena, або навѣть въ Heidelberg — якъ хочете? Де вамъ лѣпше подобаесь.

Докторъ медицины, хірургъ, дентистъ и розумѣе ся акушеръ, не можна забувати того титулу, бо вôнъ найбôльше поплачае въ Америцѣ. Рѣдко де подыбле ся акушерка, одже обовязокъ добре платный доктора выправити на той або на сей свѣтъ молодыхъ горожанъ Америки.

Найрадше вôдпочивае нашъ докторъ вечѣрными годинами въ салонѣ помѣжь людьми, але не въ товариствѣ докторôвъ, нѣ — въ товариствѣ шевцѣвъ, кравцѣвъ и еще другихъ людей, але лишь такихъ, котрй на штуцѣ докторской нѣчогôсенько не розумѣють ся. Тогды вôнъ въ своимъ сосѣ. Оповѣдае чуда. Якъ то вôнъ дуже учивъ ся, якъ то міліоны испытôвъ поробивъ, якъ то вôнъ теперь рôжнй труднй операціи робить, сухоты однымъ замахомъ лѣчить и т. д. и т. д.

Але якъ попаде ся въ товариство дѣйсныхъ лѣкарôвъ, то вже дуже маленькій. Вôнъ такъ бѣгае въ около нихъ, якъ бы бувъ кельнеромъ, або найбôльше сервілістичный, помѣжь найбôльше сервілістичными. Всяке слово лѣкаря, хоть бы и дурне, уважае вôнъ за святе! Але якъ прійде вечеромъ до сальону! О! тогды вôнъ зовсѣмъ иншій чоловѣкъ. Оповѣдае якъ то его докторы завозвали на конзиліємъ, якъ вôнъ тамъ мудро радивъ, тай якъ то всѣ тои рады зъ увагою слухали — тай якъ пôсля его рады вылѣчили хорого.

А якъ часомъ лучить ся, що хтось заѣде ему такъ бридко и назве послѣднымъ дуракомъ, а навѣть пôчне сумнѣвати ся о его докторствѣ, то вôнъ всей часъ выймае зъ кишенѣ дипльомъ и тиць ему пôдъ нôсъ: „на читай“. — А самъ бѣдолаха не годенъ перечитати, бо по латинѣ написано.

Але звôдки взявъ ся у него дипльомъ на пергаменѣ зъ величезною печаткою якогось універзитету?

Въ Америцѣ суть друкарнѣ, въ котрыхъ можна все надруковати. Зецерови байдуже, що вôнъ складае, вôнъ може зложити и таку брошурку якъ: „Що він є?“ Ему байдуже, кобы лише заплатили. Зецеръ не літератъ. Байдуже ему якй вôнъ глупости складае!

Въ старôмъ краю вже не водять ся такй докторы, тай нынѣ въ Америцѣ рѣдко ихъ. Давнѣйше були — та вѣчна имъ память!

За нѣмцемъ написавъ Русинъ Н.

НОВИНКИ.

— На лініѣ желѣзнодорожной „Пенсильванія“ лучило ся 9-го с. м. нещасте, на стаціи Маронъ, година ѣзды вôдъ Пітсбурга. Фатальнымъ тымъ потягомъ бувъ почтовый Nro. 13, выѣзджаючій зъ Філядельфіи о г. 7 а стаючій въ Пітсбургу о г. 8.10. При незвычайно скорôмъ бѣгу на скрутѣ на упомянутôй стаціи, выскочивъ передостатный вôзъ зъ шинъ та убивъ на мѣсци одну особу, 5 ранивъ дуже небезпечно а 24 осôбъ лекше. Нещасливымъ погибшимъ въ одной хвили, бувъ Іванъ Міллеръ, кондукторъ, тягарового потягу. Всѣ майже раненй находять ся въ шпитали въ Маноръ.

— Въ Jersey City, N. J. обшахровавъ гидко Полякъ Поляка. Бѣдный Полячиско довго працювавъ на фармахъ нѣмъ заробивъ $150. Приѣхавъ до мѣста и вступивъ до салону на чарку. Вытягнувъ грошѣ, повно паперовыхъ долярôвъ. Якъ выйшовъ на улицю, подыбавъ другого Поляка, котрый ему радивъ вымѣняти грошѣ на грубшй, бо небеспечно дрôбнй носити, и давъ ему разомъ стôвку и пятьдесятку. Тымчасомъ показало ся пôзнѣйше, що грошѣ були фальшивй.

Обрабувавъ братъ брата!

Якъ ѣздять собѣ пянй люде?

Въ Manitowoc, Wis., переѣхавъ не давно потягъ особовый вôзъ, въ котрôмъ находило ся 5 осôбъ. Одного чоловѣка забило на мѣсци, а прочй зôстали тяжко ушкодженй. Цѣле товариство було пяне. Вину зложено на фѣрмана, котрый, помимо остереженя зô стороны сторожа тору, наперъ ся переѣхати конче черезъ торъ. Фѣрмана арештовано.

СМѢХЪ И ПРАВДА.

— Вôдъ чого твоя голова Иване?

— Де въ Европѣ, чи въ Америцѣ?

— Та най буде тамъ и тутъ.

— Якъ такъ, то въ Америцѣ на тое голова, щобы було нащо капелюхъ або шапку вложити — а въ Европѣ на тое голова, щобы мудро затинати ковбасы и дреглѣ при выборахъ.

Куме выжичте ми пару долярôвъ вôтдамъ съ подякою.

Я бы волѣвъ щобысьте съ процентомъ вôтдали.

— А де вашъ Срулько?

Ну де бы бувъ, замкнули! зачавъ ся въ дурну політику бавити и вкравъ пару волôвъ!

Мошку прійшовемъ по муку...

— А маешь ты пуляресъ?

— Та въ пуляресъ? — я въ торбу буду муку бравъ.

Герсти Иване якъ у тебе порожный пуляресъ — то вернешъ ся и съ порожновъ торбовъ до дому.

Такъ, такъ, кто тяжко працюе, той легко зъѣсть.

Я прошу отця духовного волѣю нѣчо не працювати — и въ салонѣ выпити — бо то еще лекше.

— Жандаръ: Чоловѣчеговъ! де леґітімація ôтъ свинѣ?

— Чоловѣкъ: Абожъ то моя свиня подорожный до „Бранзоліи“, щобы носила съ собою леґітімацію, чи що?

Молись, трудись, учись, до СОЮЗА запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближняго люби, церковь посѣщай, Свободу **читай**.

Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ лютерiю не грайте, тôлько **грошъ щадѣть**

Братя! намъ треба ,,Народного Дому", ану скинтесь по центови Се не забувайте! . . . . **Буде зъ васъ.**